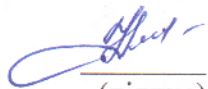

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ОСВІТИ
КАФЕДРА АНАЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

ПОГОДЖЕНО

Т.в.о. завідувача кафедри
аналітичної економіки
та менеджменту

Наталія ПРОТОПОПОВА

(підпис)

09.12

2021

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
полковник поліції

Андрій ФОМЕНКО

(підпис)

24.12

2021

**ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ
З ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ**

(дисципліни «Політекономія», «Макроекономіка» та «Мікроекономіка»)
для здобувачів денної/заочної форми навчання початкового (короткого
циклу) рівня

спеціальність 051 «Економіка», освітньо-професійна програма
«Економіка»

СХВАЛЕНО

на засіданні Науково-методичної
ради університету
(протокол від 23.12.2021 р. №4)

Дніпро
2021

Програма та методичні матеріали до комплексного екзамену з економічної теорії (дисципліни «Політекономія», «Мікроекономіка» та «Макроекономіка») для здобувачів початкового (короткого циклу) рівня спеціальності 051 «Економіка» денної/заочної форми навчання; укладачі: Калініченко З.Д., Кубецька О.М., Фісуненко Н.О. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2021. 33 с.

УКЛАДАЧІ:

Калініченко З.Д. - к.е.н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту

Кубецька О.М. – к.е.н., доцент, доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту

Фісуненко Н.О. - к.е.н., доцент кафедри аналітичної економіки та менеджменту

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Олійник Т.І. - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами ДНУ імені Олеся Гончара

Яковенко В.В. - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами ДНУ імені Олеся Гончара

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту протокол від 09. 12.2021 № 7

*Рекомендовано до друку Науково-методичною радою
протокол від 23.12.2021 № 4*

*Схвалено Вченою радою університету, рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 3 років. 30.12.2021, протокол № 4
(до 3 років)*

© Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ, 2021

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Тематичний зміст дисциплін «Політекономія», «Макроекономіка» та «Мікроекономіка»	6
2. Приклад екзаменаційного білету для проведення комплексного екзамену з навчальних дисциплін	16
3. Складання комплексного екзамену у дистанційному режимі	17
4. Критерії оцінювання виконання комплексного завдання	18
5. Питання та завдання до екзамену	19
5.1. Перелік теоретичних питань з дисципліни «Політекономія»	19
5.2. Перелік типових практичних завдань з дисципліни «Політекономія»	21
5.3. Перелік теоретичних питань з дисципліни «Макроекономіка»	23
5.4. Перелік типових практичних завдань з дисципліни «Макроекономіка»	24
5.5. Перелік теоретичних питань з дисципліни «Мікроекономіка»	25
5.6. Перелік типових практичних завдань з дисципліни «Мікроекономіка»	26
6. Рекомендована література з дисциплін	27
7. Загальні вимоги до складання комплексного екзамену	33

ВСТУП

Об'єктом вивчення економічної науки є виробничі відносини, тобто відносини, що виникають між людьми в процесі виробництва, обміну, розподілу, споживання товарів та надання послуг. Економіка вивчає процес задоволення безмежних потреб людини за допомогою обмежених ресурсів. У будь-якому разі об'єкт дослідження є настільки широким, що його вивчає не одна окрема дисципліна, а система економічних наук. До фундаментальних наук цієї системи відносяться політекономія, мікроекономіка, макроекономіка, міжнародна економіка, а також прикладні дисципліни економіка підприємства, маркетинг, менеджмент та інші.

Сучасна економічна теорія структурно поділяється на два підрозділи – мікро- та макроекономіку. Мікроекономіка – частина економічної теорії, що вивчає економічні процеси на рівні окремих суб'єктів господарювання. Макроекономіка досліджує господарські проблеми на рівні економіки в цілому. Ці частини є взаємозв'язаними: макроекономічні процеси часто є результатом сукупної дії мікроекономічних суб'єктів, тоді як діяльність держави на макрорівні впливає на поведінку окремих одиниць господарювання.

Основною метою дисциплін «Політекономія», «Макроекономіка» та «Мікроекономіка» є формування у майбутніх економістів глибоких теоретичних знань, сучасного управлінського мислення та розуміння мотивації поведінки господарюючих суб'єктів на рівні мікросистем: домогосподарств, фірм, окремих ринків, що функціонують в умовах обмеженості ресурсів та альтернативності напрямків їх використання.

Головне завдання вивчення комплексу навчальних дисциплін, полягає в формуванні системи теоретичних знань та ґрунтовному оволодінні сутністю економічних явищ і процесів щодо вивчення базових положень економічної теорії; набуття навиків використання інструментарію мікроекономічного аналізу для дослідження поведінки окремих економічних суб'єктів; формування у майбутніх фахівців системи знань про причини та наслідки спільної діяльності всіх агентів національної економіки, які знаходять своє відображення через такі узагальнюючі категорії, як валовий внутрішній продукт, сукупні витрати, зайнятість та безробіття, інфляція, державний бюджет, платіжний баланс, валютний курс тощо.

Вивчення дисциплін «Політекономія», «Макроекономіка» та «Мікроекономіка» повинне:

1) сприяти оволодінню розрахунку основних макроекономічних показників для визначення рівня економічного розвитку країни та здійснення міжнародних порівнянь; навчити розкривати закономірності розвитку сучасної ринкової (змішаної) економіки та інше;

2) сприяти оволодінню основних концепцій, законів, теорії та моделі сучасної мікроекономіки; основних положень та базового інструментарію теорії поведінки споживача і теорії виробництва; особливостей ціноутворення на чисто конкурентних, монопольних, монополістично конкурентних та олігопольних ринках і розуміти підґрунтя наявних відмінностей та інше.

Відповідно до навчального плану, здобувачі вищої освіти складають комплексний екзамен з блоку навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки, до яких належать дисципліни: «Політекономія», «Макроекономіка» та «Мікроекономіка».

Складання комплексного екзамену є необхідним етапом для:

- закріплення теоретичних і практичних знань, здобутих здобувачами на лекціях та під час практичних (семінарських) занять;
- набуття навичок самостійної роботи з елементами творчого пошуку, ініціативності;
- вироблення вміння узагальнювати теоретичні матеріали, аналізувати практичну інформацію, працювати зі спеціальною літературою, довідковими виданнями тощо;
- розвитку навичок формулювання власних висновків, чіткої аргументації, обґрунтування рекомендацій та пропозицій.

Методичні матеріали та рекомендації розроблено відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Дніпропетровському державному університеті внутрішніх справ».

Метою складання комплексного екзамену з економічної теорії є вирішення професійної проблеми, що ґрунтується на комплексному вивченні матеріалу і методів дослідження, а також практичному застосуванні теоретичних знань для вирішення конкретних завдань щодо вдосконалення управління діяльністю підприємств, установ, організацій як самостійних соціально-економічних систем або удосконалення процесів управління в рамках її окремих підсистем.

1. Тематичний зміст дисциплін «Політекономія», «Макроекономіка» та «Мікроекономіка»

«Політекономія»:

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД ПОЛІТИЧНОЇ ЕКОНОМІЇ

Виникнення, становлення і розвиток політичної економії.

Матеріальне виробництво як основна умова існування та розвитку людини та суспільства. Процес праці та його прості моменти: праця, засіб праці, предмет праці. Засоби виробництва. Продукт праці.

Предмет та категорійний апарат політичної економії. Соціально-економічні та організаційно-економічні відносини. Економічні категорії. Економічні закони: сутність, об'єктивний характер, механізм використання. Позитивна і нормативна політична економія.

Методи політичної економії. Загальнонаукові методи та їх використання політичною економією. Економічні поняття та категорії. Наукові абстракції. Метод сходження від абстрактного до конкретного. Метод єдності історичного і логічного. Розвиток методу політичної економії.

Функції політекономії. Місце політичної економії у системі економічних навчальних дисциплін. Політична економія і економічна політика.

Тема 2. ЕКОНОМІЧНІ ПОТРЕБИ І ВИРОБНИЧІ МОЖЛИВОСТІ СУСПІЛЬСТВА. ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ

Економічні потреби суспільства, їх сутність і класифікація. Закон зростання потреб. Економічні інтереси, їх види. Діалектика взаємозв'язку інтересів і потреб.

Виробництво як суспільний процес. Виробництво, обмін, розподіл та споживання матеріальних благ.

Економічні закони. Система економічних законів.

Тема 3. ЕКОНОМІЧНА СИСТЕМА СУСПІЛЬСТВА

Економічна система: її сутність та структурні елементи. Типи та еволюція економічних систем. Формаційний і загально-цивілізаційний підходи до типізації суспільства. Матеріалістичне та ідеалістичне розуміння історії.

Діалектика продуктивних сил, виробничих відносин та надбудови. Класифікація економічних систем за різними ознаками.

Причини існування різних типів економічних систем. Основні риси традиційної економіки. Адміністративно-командна економіка, її переваги та недоліки. Ринкова економіка: основні характеристики та переваги. Недоліки

ринкової економіки. Основні характеристики змішаної економіки. Моделі змішаної економічної системи. Рушійні сили розвитку економічних систем.

Тема 4. ВІДНОСИНИ ВЛАСНОСТІ

Власність як економічна категорія. Структура економічної власності.

Власність в системі суспільного виробництва. Власність як основа будь-якої економічної системи. Економічний та юридичний зміст власності. Концепції про власність. Суб'єкти та об'єкти власності. Типи і форми власності, їх реформування у процесі ринкових перетворень.

Закон адекватності відносин економічної власності рівню, характер та структурі продуктивних сил. Особливості розвитку відносин власності в Україні

Тема 5. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУСПІЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА

Спосіб виробництва. Продуктивні сили і виробничі відносини. Продуктивні сили як матеріальна основа економічної системи.

Виробництво матеріальних благ і послуг. Продукт і характер праці. Товари та послуги. Засоби виробництва та предмети особистого споживання. Економічні ресурси, їх класифікація. Обмеженість ресурсів. Виробничі можливості суспільства та результати виробництва. Крива виробничих можливостей і проблема економічного вибору. Альтернативна вартість. Основні чинники виробництва.

Тема 6. ГРОШІ

Форма вартості. Відносна та еквівалентна форма вартості. Особливості товару-еквіваленту. Історичний розвиток форми вартості. Закон вартості – основний закон товарного виробництва. Механізм дії та функції закону вартості.

Виникнення грошей. Сутність і функції грошей. Грошовий обіг та його закони. Еволюція грошових систем та вид грошей. Паперові гроші. Закони грошового обігу. Закон вартості і його функції. Інфляція як негативне економічне явище. Антиінфляційна діяльність держави. Методи боротьби з інфляцією. Особливості грошового обігу в Україні. Сучасна грошова система

Тема 7. РИНОК: СУТНІСТЬ, УМОВИ ФОРМУВАННЯ ТА ЗАКОНИ РОЗВИТКУ

Сутність ринку та його структура. Основні етапи розвитку ринку. Функції ринку. Види ринків. Принципи ринкової економіки. Переваги та недоліки ринку.

Поняття попиту в ринковій економіці. Закон попиту. Низхідний характер кривої попиту. Цінові та не цінові фактори, що впливають на попит та його величину. Еластичність попиту за ціною. Еластичність попиту за доходом.

Поняття пропозиції в ринковій економіці. Закон пропозиції. Висхідний характер кривої пропозиції. Цінові та не цінові фактори, що впливають на пропозицію та її величину. Еластичність пропозиції за ціною. Ринкова рівновага. Рівноважна ціна. Рівноважна кількість. Надлишок та дефіцит товарів на ринку.

Нерівновага попиту і пропозиції (дефіцит, надлишок).

Нецінові чинники попиту і пропозиції. Еластичність попиту і пропозиції.

Тема 8. КОНКУРЕНЦІЯ І МОНОПОЛІЯ. СТРУКТУРА ТА ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ

Конкуренція в ринковій економіці. Умови виникнення та існування конкуренції. Закон конкуренції. Функції конкуренції. Негативні і позитивні риси конкуренції. Комерційна таємниця. Конкурентоспроможність.

Методи конкурентної боротьби. Цінова конкуренція. Нецінова конкуренція. Види конкуренції. Внутрішньогалузева. Міжгалузева. Досконала конкуренція. Недосконала конкуренція. Монополістична конкуренція. Олігополія. Чиста монополія. Монопсонія.

Концентрація капіталу. Централізація капіталу. Класифікація монополій. Природна монополія. Адміністративна монополія. Економічна монополія. Основні форми економічних монополій: картель, синдикат, трест, концерн, конгломерат, консорціум. Особливості сучасної монополізації суспільства. Негативні наслідки монополізації.

Антимонопольна політика. Конкурентна політика. Напрямки антимонопольної політики України. Основні завдання Антимонопольного комітету України.

Сутність та основні елементи інфраструктури ринку. Функції інфраструктури ринку. Біржі та їх роль в ринковій економіці.

Тема 9. СУБ'ЄКТИ РЕГУЛЬОВАНОЇ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ. ДОМОГОСПОДАРСТВА, ПІДПРИЄМСТВА. ВИТРАТИ, ЦІНИ І ПРИБУТОК

Домогосподарства. Підприємництво. Принципи підприємницької діяльності. Форми підприємницької діяльності. Суб'єкти підприємницької діяльності. Підприємство (фірма). Основні економічні теорії фірми. Класифікація видів підприємств. Функції підприємства. Внутрішнє і зовнішнє середовище фірми. Ресурси фірми. Капітал фірми. Рівновага фірми як виробника. Витрати виробництва. Альтернативні витрати. Зовнішні (явні)

витрати. Внутрішні (неявні) витрати. Витрати фірми в довгостроковому періоді. Витрати фірми в короткостроковому періоді. Постійні витрати. Змінні витрати. Сукупні витрати. Середні змінні витрати. Середні постійні витрати. Середні витрати. Граничні витрати. Незворотні витрати. Дохід. Види доходу. Валовий (загальний) дохід. Середній дохід. Граничний дохід. Суть прибутку. Теорії прибутку. Види прибутку. Бухгалтерський прибуток. Економічний прибуток. Чистий прибуток. Нормальний прибуток.

Тема 10. КАПІТАЛ І НАЙМАНА ПРАЦЯ. ПІДПРИЄМНИЦТВО. ДЕРЖАВА ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ

Поняття «капітал». Первісне нагромадження загальної формули капіталу. Кругообіг капіталу та його функціональні форми. Функція грошового капіталу (перша стадія). Функція продуктивного капіталу. Функція товарного капіталу.

Перетворення грошей у капітал. Виробництво додаткової вартості. Постійний і змінний капітал. Вартісна будова капіталу.

Норма додаткової вартості. Маса додаткової вартості. Норма і маса прибутку. Основний економічний закон капіталістичного способу виробництва.

Норма прибутку, як прямо пропорційна нормі додаткової вартості.

Норма прибутку прямо пропорційна числу оборотів капіталу (за рівних інших умов).

Альтернативні теорії прибутку. Маса прибутку. Норма прибутку. Функції прибутку. Економічна роль прибутку.

Основний капітал і оборотний капітал. Економічний механізм відтворення основного капіталу. Структура виробничого капіталу підприємства. Ефективність використання оборотного капіталу. Час і швидкість обороту капіталу.

Тема 11. ФОРМИ СУСПІЛЬНОГО ПРОДУКТУ В ПРОЦЕСІ ВІДТВОРЕННЯ. ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ І ЙОГО ЧИННИКИ. ЕКОНОМІЧНІ ЦИКЛИ

Суспільне відтворення. Види суспільного відтворення: просте, звужене, розширене. Форми суспільного продукту в процесі відтворення. Валовий внутрішній продукт (ВВП). Валовий національний продукт (ВНП). Методи обрахунку ВВП: виробничий метод, розподільчий метод (за доходами), метод кінцевого використання (за витратами). Номінальний ВВП. Реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Чистий національний продукт (ЧНП). Національний дохід (НД). Особистий дохід (ОД), Чистий економічний добробут (ЧЕД). Національне багатство.

Основні фактори виробництва. Залежність росту виробництва від використання факторів виробництва. Факторні доходи та їх функціональний розподіл. Поняття попиту на фактори виробництва. Граничні факторні витрати.

Ринок праці. Сутність, види та функції заробітної плати. Особливості пропозиції на ринку праці. Ринок капіталу. Процент. Кредит та його види. Ринок кредитних ресурсів. Особливості інвестиційної діяльності. Ринок землі. Земельні і аграрні відносини. Сутність та види земельної ренти. Ринок нерухомості.

Зайнятість і безробіття. Рівень безробіття. Тривалість безробіття. Закон Оукена. Форми безробіття. Наслідки безробіття. Інфляція та її типи. Взаємозв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпса. Концепція природного рівня безробіття.

Економічне зростання: сутність та фактори. НТР та її роль в економічному зростанні. Типи економічного зростання: екстенсивне, інтенсивне, змішане. Показники економічного зростання: абсолютний приріст реального обсягу ВВП, темп приросту ВВП. Чинники економічного зростання.

Економічний цикл. Циклічність економічного розвитку. Основні характеристики циклів. Економічні та структурні кризи. Макроекономічна рівновага. Моделі макроекономічної рівноваги. Теорії циклічних коливань. Класифікація економічних циклів: короткі, середні, довгі. Фази циклу. Економічна криза. Види криз. Особливості сучасних економічних циклів і криз. Державне антикризове регулювання економіки.

Держава як суб'єкт економічної системи. Економічні функції держави в сучасній ринковій економіці. Форми, методи та інструменти регулювання економіки.

Причини втручання держави в економіку. «Провали ринку». Державне регулювання економіки. Підтримка конкуренції та обмеження монополізму. Позитивні та негативні зовнішні ефекти (екстерналиї). Суспільні блага. Економічні основи формування середнього класу.

Тема 12. ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТОК СУЧАСНИХ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Сучасні економічні системи. Національні моделі змішаних соціально-економічних систем. Держава в ринковій економіці

Виникнення і природа економічних систем. Об'єктивні основи еволюції економічних форм суспільного господарства. Еволюція технології способу виробництва. Інформаційне суспільство. Різниця та спільне економічних форм суспільного господарства.

Класифікація економічних систем. Залежність форми економічної діяльності і техніко-економічного укладу: замкнуте натуральне господарство, ремісниче господарство, капіталістична, колективістська, корпоративна економіка. Залежність між типом виробництва і споживання: натуральне, міське, національне господарство. Техніко-технологічний рівень виробництва: доіндустріальна, індустріальна, постіндустріальна, неоіндустріальна (інформаційна) економіка.

Сучасна ринкова економічна система, її економічна структура та відмінність системи вільного ринку. Змішана економіка. Національно-державні різновиди змішаної економіки. Ринкові і державні регулятори. Зростання ролі держави.

Національні моделі економічних систем. Особливості американської та японської системи менеджменту. Американська, японська, німецька, французька, шведська, китайська, південнокорейська моделі. Світова економічна система. Перехідні економічні моделі. Еволюційний, революційний переходи, модель «шокової терапії».

«Макроекономіка»:

ТЕМА 1. МАКРОЕКОНОМІКА: ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ АНАЛІЗУ, ФУНКЦІЇ

Макроекономіка – складова економічної теорії. Економічна система – об'єкт макроекономічного аналізу. Суть і основні типи економічних систем. Суб'єкти макроекономіки та їх взаємодія.

Предмет макроекономіки. Методи макроекономічного аналізу. Макроекономічні моделі: сутність та типи. Функції макроекономіки. Поняття і основні риси національної економіки. Кордони національної економіки. Макроекономіка і макрорегулювання. Об'єкти, цілі та інструменти макрорегулювання. Основні макроекономічні проблеми та суперечності розвитку економіки України.

ТЕМА 2. ВИМІРЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ МАКРОЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ. СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ

Система макроекономічних показників та їх класифікація. Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва. Сфера застосовування СНР. Вимірювання обсягу національного виробництва. Валовий національний продукт (ВНП). Валовий внутрішній продукт (ВВП). Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий.

Обчислення реальних обсягів національного виробництва: номінальний і реальний ВВП. Дефлятор ВВП. Інфлювання та дефліювання ВВП. Потенційний ВВП. Дефіцит ВВП. Динаміка ВВП в Україні. ВВП в процесі розподілу – системи показників. Чистий національний продукт (ЧНП). Національний дохід(НД). Особистий дохід (ОД). Дохід кінцевого використання (ДКВ). Показники використання ВВП: фонд заміщення, фонд споживання, фонд накопичення. Особливості макроекономічних показників. Чистий економічний добробут (NEW). Нові показники в системі національних рахунків: індекс людського розвитку, індекс економічної свободи, індекс глобалізації.

ТЕМА 3. МАКРОЕКОНОМІЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ: ЦИКЛІЧНІСТЬ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ, БЕЗРОБІТТЯ ТА ІНФЛЯЦІЯ

Зміни макроекономічних показників. Поняття макроекономічної нестабільності. Форми прояву макроекономічної нестабільності. Безробіття, як форма прояву макроекономічної нестабільності. Циклічність економічного розвитку. Економічні (ділові) цикли. Типи циклів. Теорії циклічних коливань. Класифікація макроекономічних змінних для типового ділового циклу: про циклічні, антициклічні, ациклічні. Державне антициклічне регулювання. Економічна криза в Україні та її особливості. Сутність економічного зростання. Передумови та характерні риси сучасного економічного зростання. Джерела економічного зростання. Методи обчислення джерел. Темпи економічного зростання. Фактори, які стримують економічне зростання. Макроекономічна політика стимулювання економічного зростання. Моделювання економічного зростання

Механізм функціонування ринку праці. Чинники, що впливають на співвідношення попиту і пропозиції на ринку праці. Безробіття як відхилення від рівноваги. Види безробіття, фактичний та природний рівень безробіття. Причини безробіття. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон і крива А.Оукена. Засоби державного регулювання зайнятості. Система соціального захисту безробітних. Особливості ринку праці та стан безробіття в Україні.

Інфляція як макроекономічне явище. Умови виникнення та причини інфляції. Класифікація інфляції за критерієм рівня; за формою прояву; за можливістю передбачення та за причинами. Інфляція попиту: суть та причини. Інфляційний розрив. Інфляція (пропозиції) витрат: суть та причини. Інфляційний податок та сеньйораж.

Крива Лаффера для інфляційного податку. Вимірювання інфляції. Рівень та темп інфляції. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави та її роль у стабілізації економіки. Інфляція в Україні.

ТЕМА 4. МОДЕЛЬ СУКУПНОГО ПОПИТУ ТА СУКУПНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ. МАКРОЕКОНОМІЧНА РІВНОВАГА

Сутність сукупного попиту, його відмінність від індивідуального попиту. Сукупний попит та його модель. Структура сукупного попиту. Споживчий попит. Інвестиційний попит. Попит держави. Попит закордону. Цінові фактори які впливають на сукупний попит: зміна процентної ставки, ефект багатства, обсяг та структура імпорту. Крива сукупного попиту (AD). Нецінові фактори, які впливають на сукупний попит. Зміни в споживчих витратах, інвестиційних витратах та у витратах на чистий експорт. Заплановані й фактичні витрати.

Сукупна пропозиція. Короткострокова крива сукупної пропозиції. Зміна цін і реального ВВП на різних ділянках короткострокової кривої сукупної пропозиції. Довгострокова крива сукупної пропозиції. Чинники, які впливають на сукупну пропозицію: цінові фактори - зміна процентної ставки, зміна рівня цін; нецінові фактори – зміна цін на ресурси, продуктивності праці, правових норм. Кейнсіанська крива сукупної пропозиції. Класична крива сукупної пропозиції. Узагальнена крива сукупної пропозиції.

Рівновага сукупного попиту та сукупної пропозиції. Рівноважний рівень цін. Рівноважний обсяг виробництва. Три варіанти макроекономічної рівноваги. «Сукупний попит – сукупна пропозиція» як базова модель економічної рівноваги. Довгострокова й короткострокова рівновага. Порушення рівноваги сукупного попиту та сукупної пропозиції. Механізм відновлення рівноваги. Мультиплікатор у моделі AD – AS.

ТЕМА 5. ТЕОРІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Сутність економічного зростання. Передумови та характерні риси сучасного економічного зростання. Джерела економічного зростання. Методи обчислення джерел. Темпи економічного зростання. Фактори, які стримують економічне зростання. Макроекономічна політика стимулювання економічного зростання. Моделювання економічного зростання. Економічне зростання на основі моделі AD – AS і кривої виробничих можливостей. Модель економічного зростання Харода-Домара. Модель економічного зростання Р. Солоу. Стаціонарний стан. «Золоте» правило нагромадження капіталу. Теорії розвитку: порівняльний аналіз.

Економічне зростання та економічний розвиток. Державне регулювання економічного зростання. Показники рівня економічного розвитку. Особливості економічного зростання в Україні.

ТЕМА 6. ФІСКАЛЬНА ТА МОНЕТАРНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ТА ЇЇ ІНСТРУМЕНТИ

Фіскальна система та політика: цілі і інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави. Система податків, засоби та механізм стягнення податків. Ефективність оподаткування. Крива А. Лаффера.

Державні видатки і їх структура. Поточні та капітальні витрати держави.

Дискреційна фіскальна політика та політика вбудованих стабілізаторів. Вплив держави на макропропорції за допомогою фіскальних інструментів. Мультиплікатор державних витрат та податковий мультиплікатор. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика.

Фіскальна політика і державний бюджет. Бюджетний дефіцит: причини виникнення і економічні наслідки. Джерела дефіцитного фінансування. Державний борг і його структура. Економічні наслідки державного боргу. Методи управління державним боргом. Фіскальна політика в Україні: основні напрями і проблеми.

Грошовий ринок. Грошова пропозиція та способи її вимірювання. Грошова маса та грошова база. Коефіцієнт монетизації. Попит на гроші та фактори, що його визначають. Механізм функціонування грошового ринку.

Регулювання грошової маси та банківська система. Центральний банк та його функції. Інструменти монетарної політики центрального банку: політика облікової ставки, політика банківських резервів, операції на відкритому ринку. Механізм створення грошей банками. Політика «дорогих» і «дешевих» грошей.

Кредитно-грошова політика України: проблеми та перспективи. Оцінка результатів кредитно-грошової політики.

ТЕМА 7. ДЕРЖАВА У ФУНКЦІОНУВАННІ ВІДКРИТОЇ ЕКОНОМІКИ. СОЦІАЛЬНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ.

Вплив зовнішньої торгівлі на ВВП: функція споживання у відкритій змішаній економіці; складний мультиплікатор витрат; чинники впливу на чистий експорт та зв'язок з валютним курсом. Сутність та методологія складання платіжного балансу. Платіжний баланс країни: структура, характеристика його основних розділів. Рівновага платіжного балансу. Валютний курс: сутність, види та вплив на зовнішню торгівлю. Чинники попиту і пропозиції на валютному ринку. Етапи розвитку міжнародної валютної системи. Чинники, що впливають на номінальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Фіксований і плаваючий валютний курс. Реальний валютний курс і умови торгівлі. Двосторонній і багатосторонній валютний курс.

Ринковий механізм і джерела формування доходів населення. Доходи від неформальної (тіньової) економіки. Нерівність доходів. Система соціального захисту і її розвиток.

«Мікроекономіка»:

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ І МЕТОД МІКРОЕКОНОМІКИ

Предмет, суб'єкти та об'єкт мікроекономіки. Основні поняття та припущення. Методи мікроекономічних досліджень.

ТЕМА 2. РИНОК ТА ЙОГО МЕХАНІЗМ: МІКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

Ринок як система економічних відносин. Попит на товари та послуги та його фактори. Пропозиція товарів та послуг та її фактори. Ринкова рівновага та її різновиди.

ТЕМА 3. ТЕОРІЯ ЕЛАСТИЧНОСТІ

Еластичність попиту: види, показники, чинники. Еластичність пропонування: показники, види, чинники. Часові періоди і пристосування ринку. Практичне застосування теорії еластичності.

ТЕМА 4. ТЕОРІЯ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧА

Потреби і корисність. Мета і обмеження споживача. Вибір споживача і його оптимізація. Зміна рівноваги споживача. Ефекти доходу і заміни. Ринковий попит. Поняття споживчого надлишку.

ТЕМА 5. НЕДОСКОНАЛА КОНКУРЕНЦІЯ: ЧИСТА МОНОПОЛІЯ. РИНОК МОНОПОЛІСТИЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Характерні риси монополії. Чиста монополія. Визначення ціни та обсягів виробництва монополістом, монопсоністом. Економічні наслідки монополізму.

Характерні риси монополістичної конкуренції. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції.

ТЕМА 6. ВИТРАТИ ВИРОБНИЦТВА

Витрати виробництва у короткостроковому періоді. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.

ТЕМА 7. ОСНОВИ РИНКОВИХ СТРУКТУР. ДОСКОНАЛА КОНКУРЕНЦІЯ

Фірма на конкурентному ринку. Реакція конкурентної фірми на зміну ціни. Короткострокова крива пропонування фірми і галузі. Ринкова ціна і надлишок виробника. Механізм встановлення довгострокової ринкової рівноваги конкурентної фірми і галузі.

**Приклад екзаменаційного білету для проведення комплексного екзамену
з навчальних дисциплін «Політекономія», «Макроекономіка» та
«Мікроекономіка»
у 2021-2022 н.р.**

Білет № 1

I. Теоретична частина (питання для перевірки отриманих знань)

Надайте письмові відповіді на наступні запитання:

1. Економічні закони: сутність, об'єктивний характер, механізм використання.
2. Фіскальна система та політика: цілі і інструменти. Податкові надходження як основне джерело доходів держави.
3. Пропозиція товарів та послуг та її фактори.

II. Практична частина (завдання для виявлення рівня сформованості умінь та практичних навичок професійної діяльності)

Письмове завдання: (зміст завдання)

Ви вирішили захистити і помножити свої заощадження у розмірі 10 тис. грн., поклали їх на 20 років на депозитний рахунок до банку з річною відсотковою ставкою 15,5 %, відсоток за вкладом фіксований. Яку суму Ви отримаєте по закінченні строку дії депозитної угоди?

Білет обговорено та схвалено на засіданні кафедри аналітичної економіки та менеджменту, протокол № 6 від 26.11.2021 р.

Керівник кафедри

Наталя ВЕРХОГЛЯДОВА

2. СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ У ДИСТАНЦІЙНОМУ РЕЖИМІ

Для складання комплексного екзамену у дистанційному режимі підготовлені три варіанти тестових завдань по 50 тестів з трьох дисциплін у кожному.

Головна мета тестових завдань – встановлення дійсного рівня знань здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, який за обсягом, якістю і глибиною є достатнім для подальшого поглибленого вивчення менеджменту, а також для формування вмінь та навичок щодо правильного та якісного застосування в управлінській діяльності.

При підготовці тестових завдань були використанні підручники, навчальні посібники з дисциплін та методичні розробки викладачів кафедри аналітичної економіки та менеджменту.

Відповідно до Програми комплексного екзамену розроблені варіанти тестових завдань, кожний з яких містить 50 тестів по дисциплінам, винесеним на екзамен. Розроблені варіанти мають однаковий ступінь складності, що дає можливість об'єктивно оцінити знання здобувачів з кожної дисципліни.

Тестове завдання містить 4 варіанти відповідей, правильною з яких є лише одна. Здобувач, відповідаючи на поставлене в тестовому завданні питання, повинен обрати лише один із запропонованих варіантів відповідей.

На виконання варіанту тестового завдання надається 2 години.

Підготовка до комплексного екзамену передбачає ознайомлення здобувачів вищої освіти з методичними рекомендаціями щодо його проведення, повторення лекційного матеріалу навчальних дисциплін, матеріалу для підготовки до семінарських та практичних занять, опрацювання основної та додаткової літератури з усіх тем дисциплін.

Напередодні проведення комплексного екзамену проводиться консультація, метою якої є надання здобувачам допомоги у висвітленні найбільш складних питань; до уваги також пропонується аналіз найбільш поширених помилок, що можуть виникати в ході складання комплексного екзамену.

У процесі проведення комплексного екзамену здобувачі можуть використовувати такі засоби:

1) білет або варіант тестового завдання, що включають індивідуальні завдання, розроблені кафедрою відповідно до програм навчальних дисциплін, включених до комплексного екзамену;

2) спеціальні аркуші з печаткою факультету, що видаються комісією для формулювання здобувачами вищої освіти відповідей на письмові питання;

3) програма комплексного екзамену, якою здобувачі можуть користуватися під час атестації.

Виконання здобувачами вищої освіти завдань під час комплексного екзамену носить індивідуальний характер. Забороняється використання будь-яких не передбачених програмою засобів та джерел інформації.

4. Критерії оцінювання виконання комплексного завдання

Результати виконання здобувачем варіанту тестових завдань оцінюються за 100-бальною шкалою. При цьому правильна відповідь на 1 тестове завдання оцінюється у 2 бали.

Загальна кількість балів, отриманих здобувачем обраховується за формулою:

$$Б = К \times 2$$

де Б – загальний бал, К – кількість правильних відповідей

Таблиця 1. Критерії оцінювання комплексного екзамену

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою	За шкалою ECTS	Пояснення
90–100	Відмінно	A	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний у повному обсязі
83–89	Добре	B	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний у повному обсязі, під час відповіді допущені незначна кількість несуттєвих помилок
75–82		C	Теоретичний зміст навчальних дисциплін переважно засвоєний; в основному матеріал викладений правильно з певною кількістю значних помилок
68–74	Задовільно	D	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру у розумінні курсу
60–67		E	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний частково, але задовольняє мінімальному обсягу знань
35–59	Незадовільно	FX	Теоретичний зміст навчальних дисциплін засвоєний частково з істотними прогалинами
1–34		F	Теоретичний зміст навчальних дисциплін не засвоєний

При оцінюванні екзамену підсумкова оцінка виставляється за 100-бальною шкалою, як середнє арифметичне балів, отриманих за кожне завдання (питання) комплексного екзамену, яка потім переводиться у національну оцінку за п'ятибальною шкалою та шкалу ECTS.

5. ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

5.1. Перелік теоретичних питань з дисципліни «Політекономія»

Тема 1-2. Предмет і метод політекономії Економічні потреби і виробничі можливості суспільства. Економічні інтереси

1. Методи і методологія політекономії. Сутність основних категорій і законів політекономії. Основні функції політекономії.
2. Поняття економічних благ. Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Безмежність потреб. Економічний закон зростання потреб.
3. Протиріччя між потребами та ресурсами суспільства. Економічні інтереси. Класифікація економічних інтересів.
4. Відтворення й виробництво. Виробничі ресурси та виробничий потенціал суспільства. Суспільне виробництво: фактори і результати

Тема 3 Економічні системи суспільства

5. Формаційний, цивілізаційний, функціональний та стадійний підхід до періодизації суспільного розвитку.
6. Поняття економічної системи суспільства. Основні елементи економічної системи. Продуктивні сили. Економічні відносини. Механізм господарювання.
7. Типи економічних систем. Традиційна економічна система. Командно-адміністративна економічна система. Ринкова економічна система. Змішана економічна система. Перехідна економічна система.
8. Особливості національних моделей ринкової економіки (американської, німецької, французької, шведської, японської).

Тема 4 Відносини власності

9. Власність як економічна категорія. Сутність, об'єкти та суб'єкти власності. Правова сутність власності. Форми власності та їх реалізація.
10. Приватна власність (особиста приватна власність, індивідуальна приватна власність, групова приватна власність, колективна приватна власність, корпоративна приватна власність).
11. Суспільна власність. Система відносин власності. Еволюція форм власності. Сучасні форми власності. Роздержавлення та приватизація.

Тема 5. Форми організації суспільного виробництва

12. Сутність суспільного виробництва; фактори виробництва; економічне відтворення – просте і розширене; екстенсивне і інтенсивне економічне зростання; економічна ефективність.
13. Умови виникнення товарного виробництва. Проста та розвинута форми товарного виробництва. Товарна форма продукту праці. Товар та його властивості.

14. Закон вартості. Функції закону вартості. Ціна як грошова форма вартості товару.
15. Формула вартості Маркса. Сутність основного протиріччя капіталізму за Марксом.
16. Сутність трудової, маржиналістської, альтернативної, інформаційної теорії вартості.

Тема 6. Гроші

17. Теоретичні концепції виникнення та трансформації грошей.
18. Сутність та функції грошей. Еволюція форм грошей. Грошовий обіг. Закони грошового обігу. Структура грошової маси. Показники грошової маси. Формула Фішера.
19. Грошова система. Елементи грошової системи. Типи грошових систем. Золотомонетний стандарт. Золотодевізний стандарт. Золотодоларовий стандарт. Паперові гроші. Кредитні гроші. Електронні гроші.
20. Інфляція та її види. Причини та наслідки інфляції

Тема 7. Ринок: сутність, умови формування та закони розвитку

21. Сутність ринку та його структура. Основні етапи розвитку ринку. Функції ринку. Види ринків. Принципи ринкової економіки.
22. Поняття попиту в ринковій економіці. Закон попиту. Низхідний характер кривої попиту. Цінові та не цінові фактори, що впливають на попит та його величину. Еластичність попиту за ціною.
23. Поняття пропозиції в ринковій економіці. Закон пропозиції. Висхідний характер кривої пропозиції. Цінові та не цінові фактори, що впливають на пропозицію та її величину.
24. Нецінові чинники попиту і пропозиції. Еластичність попиту і пропозиції.

Тема 8. Конкуренція і монополія. Структура та інфраструктура ринку

25. Конкуренція в ринковій економіці. Умови виникнення та існування конкуренції. Закон конкуренції. Конкурентоспроможність.
26. Методи конкурентної боротьби. Досконала конкуренція. Недосконала конкуренція. Монополістична конкуренція. Олігополія. Чиста монополія.
27. Концентрація капіталу. Основні форми економічних монополій. Особливості сучасної монополізації суспільства. Негативні наслідки монополізації.
28. Сутність та основні елементи інфраструктури ринку. Функції інфраструктури ринку.

Тема 9. Суб'єкти регульованої ринкової економіки. Домогосподарства, підприємства. Витрати, ціни, прибуток

29. Домогосподарства. Підприємництво. Класифікація видів підприємств.
30. Витрати виробництва. Альтернативні витрати. Зовнішні (явні) витрати. Внутрішні (неявні) витрати. Середні витрати. Граничні витрати.

31. Дохід. Види доходу. Валовий дохід. Середній дохід. Граничний дохід. Суть прибутку. Теорії прибутку. Види прибутку.

Тема 10 Капітал і наймана праця Підприємництво. Держава та її функції.

32. Поняття «капітал». Первісне нагромадження загальної формули капіталу. Кругообірот капіталу та його функціональні форми. Функція грошового капіталу (перша стадія). Функція продуктивного капіталу. Функція товарного капіталу.
33. Перетворення грошей у капітал. Виробництво додаткової вартості. Постійний і змінний капітал. Вартісна будова капіталу.
34. Норма додаткової вартості. Маса додаткової вартості. Норма і маса прибутку.
35. Основний економічний закон капіталістичного способу виробництва.
36. Норма прибутку, як прямо пропорційна нормі додаткової вартості. Норма прибутку як прямо пропорційна числу оборотів капіталу.

Тема 11 Форми суспільного продукту в процесі відтворення. Економічне зростання і його чинники Економічні цикли

37. Суспільне відтворення. Види суспільного відтворення: просте, звужене, розширене. Форми суспільного продукту в процесі відтворення.
38. Ринок праці. Сутність, види та функції заробітної плати. Особливості пропозиції на ринку праці.
39. Зайнятість і безробіття. Рівень безробіття. Тривалість безробіття. Закон Оукена. Форми безробіття. Наслідки безробіття. Інфляція та її типи.
40. Економічне зростання. Типи економічного зростання: екстенсивне, інтенсивне, змішане. Показники економічного зростання.
41. Економічний цикл. Циклічність економічного розвитку. Основні характеристики циклів. Економічні та структурні кризи.
42. Держава як суб'єкт економічної системи. Економічні функції держави в сучасній ринковій економіці. Форми, методи та інструменти регулювання економіки.
43. Сучасні економічні системи. Національні моделі змішаних соціально-економічних систем. Держава в ринковій економіці

5.2. Перелік типових практичних завдань з дисципліни «Політекономія»

Задача. Капітал підприємства дорівнює 800 тис. дол., у тому числі змінний – 100 тис. дол. Норма додаткової вартості – 200 %. Спожита частина постійного капіталу становить 200 тис. дол. Підрахуйте: витрати виробництва, вартість товару, норму прибутку і норму рентабельності виробництва.

Задача. Три підприємства галузі випускають певний товар. Індивідуальні витрати на 1 од. становлять відповідно 2, 3 і 4 години робочого часу, обсяги

виробництва дорівнюють відповідно 10, 160 і 30 одиниць. Визначте суспільно необхідний робочий час та проаналізуйте економічний стан цих підприємств.

Задача. Відомо, що на початку року обсяг грошової маси в країні становив 26 млн. грош. од., Центральний банк країни протягом року здійснив емісію ще 6 млн. грош. од. Якою буде сумарна вартість проданих за рік товарів і послуг, якщо швидкість обертання грошей в країні становила 8 об / рік?

Задача. На основі даних таблиці 1 виконайте такі завдання:

а) розрахуйте граничну корисність блага та занесіть результати до табл. 1;
б) накресліть криві загальної та граничної корисностей. Поясніть, який зв'язок між ними існує;

в) за якої кількості блага споживач отримує максимальну граничну корисність, а за якої - максимальну загальну корисність?

Таблиця 1.

Кількість блага	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Загальна корисність	10	30	45	55	62	67	69	69	67
Гранична корисність									

Задача. У виробництво товару залучено засобів виробництва вартістю 100 тис. грн., в т.ч.:

вартість будівель та споруд (В б.с.) – 60 тис. грн.; вартість обладнання (В обл.) – 25 тис. грн.;

вартість сировини та матеріалів (В мат.)– 10 тис. грн.; вартість електроенергії (В ен.) – 5 тис. грн.

У виробництво залучено $Ч=100$ працівників, яким нараховано заробітної плати $З/пл.=3$ тис. грн.

Обсяг виробництва продукції протягом періоду, що розглядається, $ОВ=100$ тис. одиниць. Ціна за одиницю продукції на ринку $Ц=2$ грн.

Визначити:

1) показник продуктивності праці у натуральному, натурально- вартісному, вартісно-натуральному та вартісному вимірі;

2) показник працємісткості у натуральному, натурально-вартісному, вартісно-натуральному та вартісному вимірі;

3) показник продуктивності капіталу(капіталовіддачі) у натурально-вартісному та вартісному вимірі;

4) показник капіталомісткості у натурально-вартісному та вартісному вимірі;

5) показник матеріаловіддачі у натурально-вартісному та вартісному вимірі;

6) показник матеріаломісткості у натурально-вартісному та вартісному вимірі;

Пояснити економічну сутність розрахованих показників.

Задача. Товар виготовляють три групи виробників. Перша група витрачає на кожну одиницю товару 3 години робочого часу та виробляє 100 одиниць товару, друга – відповідно 2 години та виробляє 500 одиниць товару, третя – 4 години та 50

одиниць. Визначити величину вартості товару.

Задача. Тонна зерна обмінюється на 100 м тканини або на 10 пар взуття, або на 100 кг цукру. Скільки тканини можна виміняти на одну пару взуття. Як зміняться мінові пропорції, якщо а) вартість цукру збільшиться у 2 рази; б) вартість пари взуття зменшиться у 2 рази?

Задача. За 8 годин виробляють 16 одиниць продукції загальною вартістю 80 дол. Скільки коштуватиме денна партія продукції та одиниця виробу, якщо: а) продуктивність праці збільшиться у 2 рази; б) інтенсивність праці збільшиться у 1,5 рази.

Задача. Визначити кількість грошей, необхідних для обігу, якщо річний обсяг продажів складає 150 млрд. дол., а долар обслуговує за рік п'ять товарних операцій. Як зміниться кількість необхідних для обігу грошей, якщо:

а) сума цін реалізованих товарів збільшиться у 2 рази; б) долар збільшить кількість обертів удвічі?

Задача. Авансований капітал – 5,0 млн. грн., в тому числі: вартість будівель та споруд – 2,5 млн. грн.; машин та обладнання – 1,8 млн. грн.; інструментів – 70 тис. грн. (з них ті, що використовуються менше 1 року – 20 тис. грн.); сировини і допоміжних матеріалів – 250 тис. грн.; палива та енергії – 80 тис. грн.; робочої сили – 300 тис. грн. Визначити вартість постійного та змінного капіталу, органічну будову капіталу, а також вартість основного та обігового капіталу.

Задача. Первісна вартість виробничих будівель та споруд – 100 тис. гр. од., машин і обладнання – 200 тис. гр. од., транспортних засобів – 10 тис. гр. од. Визначити величину щорічних амортизаційних відрахувань, якщо термін використання будівель і споруд – 40 років, норма амортизації обладнання – 15% на рік, норма амортизації транспортних засобів – 25% на рік. Що є джерелом амортизаційного фонду?

5.3. Перелік теоретичних питань з дисципліни «Макроекономіка»

1. Макроекономіка – складова економічної теорії. Економічна система – об'єкт макроекономічного аналізу.
2. Суть і основні типи економічних систем.
3. Суб'єкти макроекономіки та їх взаємодія.
4. Предмет макроекономіки.
5. Методи макроекономічного аналізу.
6. Макроекономічні моделі: сутність та типи.
7. Функції макроекономіки.
8. Поняття і основні риси національної економіки.
9. Кордони національної економіки.
10. Макроекономіка і макрорегулювання.
11. Об'єкти, цілі та інструменти макрорегулювання.

12. Основні макроекономічні проблеми та суперечності розвитку економіки України.
13. Система макроекономічних показників та їх класифікація.
14. Система національних рахунків (СНР) як нормативна база макроекономічного рахівництва.
15. Державний борг і його структура.
16. Вимірювання обсягу національного виробництва.
17. Валовий національний продукт (ВНП).
18. Валовий внутрішній продукт (ВВП).
19. Методи обчислення ВВП: виробничий, кінцевого використання, розподільчий.
20. Інфляція як макроекономічне явище.
21. Умови виникнення та причини інфляції.
22. Класифікація інфляції за критерієм рівня; за формою прояву; за можливістю передбачення та за причинами.
23. Інфляція попиту: суть та причини.
24. Інфляційний розрив.
25. Інфляція витрат: суть та причини. Інфляційний податок та сеньйораж.
26. Фіскальна система та політика: цілі і інструменти.
27. Податкові надходження як основне джерело доходів держави.
28. Система податків, засоби та механізм стягнення податків. Ефективність оподаткування.
29. Крива А. Лаффера.
30. Державні видатки і їх структура.

5.4. Перелік типових практичних завдань з дисципліни «Макроекономіка»

1. Обсяг виготовленої підприємством продукції становить 5 тис. шт. Загальні витрати підприємства склали 100 тис. грн., з них постійні – 20 тис. грн. Укажіть, чому дорівнюють середні змінні та середні постійні витрати.

2. Депозити комерційних банків становлять 100 млн. грн. Норма обов'язкових резервів 18%. Якщо ЦБ знизить норму резервування до 15%, то як зміниться пропозиція грошей?

3. Визначте коефіцієнт цінової еластичності попиту, якщо відомо, що за ціни 20 грн. обсяг попиту на товар А складає 600 одиниць, а за ціни 8 грн. – 200 одиниць товару.

4. Попит та пропозиція на ринку описується функціями: $Q_d = 8 - P$ та $Q_s = -4 + 2P$. Визначити параметри рівноваги, що склалися на ринку.

5. Відомо, що на початку року обсяг грошової маси в країні становив 26 млн. грош. од., центральний банк країни протягом року здійснив емісію ще 6 млн. грош. од. Якою буде сумарна вартість проданих за рік товарів і послуг, якщо швидкість обертання грошей в країні становила 8 об / рік?

6. Припустимо, що яблука коштували 0,5\$ в 2017 р. й 1\$ в 2018 р., а апельсини коштували 1\$ в 2017 р. й 5\$ в 2018р. В 2017 р. було вироблено 4 яблука й 3 апельсини, а в 2018 р. - 5 яблук й 4 апельсини. Розрахувати номінальний ВВП у країні, де виробляються тільки ці 2 товари (якщо прийняти 2017 р. за базовий).

7. Припустимо, що населення країни становить 188,1 млн. чол. Загальне число зайнятих становить 119,0 млн. чол., а 6,5 млн. - не мають роботи й активно шукають її. Розрахуйте рівень безробіття.

8. Чисельність населення складає 100 млн. чол., 24 млн. чол. – діти до 16 років, 30 млн. вибули із складу робочої сили, 4 млн. 600 тис. чол. – безробітні. Визначити величину робочої сили і рівень безробіття.

9. У короткостроковому періоді середні постійні витрати фірми становлять 5,5 грн., середні змінні витрати – 8,3 грн. Фірма виготовила 250 од. продукції й продала за ціною 14 грн. за одиницю товару. Розрахуйте чи зазнала фірма прибуток (збиток) та чому він буде дорівнювати.

5.5. Перелік теоретичних питань з дисципліни «Мікроекономіка»

1. Предмет, суб'єкти та об'єкт мікроекономіки. Основні поняття та припущення.
2. Методи мікроекономічних досліджень.
3. Ринок як система економічних відносин.
4. Попит на товари та послуги та його фактори. Пропозиція товарів та послуг та її фактори.
5. Ринкова рівновага та її різновиди.
6. Еластичність попиту: види, показники, чинники. Еластичність пропонування: показники, види, чинники.
7. Часові періоди і пристосування ринку.
8. Практичне застосування теорії еластичності.
9. Потреби і корисність. Мета і обмеження споживача. Вибір споживача і його оптимізація. Зміна рівноваги споживача.
10. Ефекти доходу і заміни. Ринковий попит. Поняття споживчого надлишку.
11. Характерні риси монополії. Чиста монополія.
12. Визначення ціни та обсягів виробництва монополістом, монопсоністом. Економічні наслідки монополізму.
13. Характерні риси монополістичної конкуренції.
14. Ціноутворення за умов монополістичної конкуренції.
15. Витрати виробництва у короткостроковому періоді.
16. Витрати виробництва у довгостроковому періоді.
17. Фірма на конкурентному ринку.
18. Реакція конкурентної фірми на зміну ціни. Короткострокова крива пропонування фірми і галузі.
19. Ринкова ціна і надлишок виробника.
20. Механізм встановлення довгострокової ринкової рівноваги конкурентної фірми і галузі.

5.6. Перелік практичних завдань з дисципліни «Мікроекономіка»

1. Функція попиту на телевізори представлена рівнянням: $Q_d = 2675 - P$, а функція пропозиції рівнянням $Q_s = 2P - 1315$. Знайдіть параметри ринкової рівноваги. Визначте розмір дефіциту або надлишку, якщо уряд встановить ціну на телевізори, яка дорівнює: 1) 1250 грн.; 2) 1600 грн.

2. Споживач витрачає на 20 гривень на день, купуючи апельсини та яблука. Гранична корисність яблук для нього дорівнює $20 - 3x$, а гранична корисність апельсинів дорівнює $40 - 5y$. Ціна 1 кг яблук – 1 гривня, апельсинів – 5 гривень. Яку кількість яблук та апельсинів купить раціональний споживач?

3. Функція попиту має вигляд: $Q_d = 200 - 0,5p$, функція пропонування: $Q_s = 2p - 50$. Обчисліть параметри ринкової рівноваги (ціна – грн., обсяг – тис. шт.).

4. Споживач витрачає на 30 гривень на день, купуючи апельсини та яблука. Гранична корисність яблук для нього дорівнює $20 - 3x$, а гранична корисність апельсинів дорівнює $40 - 5y$. Ціна 1 кг яблук – 2 гривня, апельсинів – 7 гривень. Яку кількість яблук та апельсинів купить раціональний споживач?

5. У короткостроковому періоді середні постійні витрати фірми становлять 3,5 грн., середні змінні витрати – 5,3 грн. Фірма виготовила 270 од. продукції й продала за ціною 11,5 грн. за одиницю товару. Розрахуйте чи зазнала фірма прибуток (збиток) та чому він буде дорівнювати.

6. Оптимальний набір споживача складає 6 одиниць блага X та 8 одиниць блага Y. Визначте ціни благ, якщо дохід споживача складає 240 грн., а функція корисності має вигляд $TU = X * Y$.

7. Фірма виготовляє кавоварки і діє на ринку монополістичної конкуренції. Граничний дохід цієї фірми задається формулою: $MR = 20 - 2q$, а її граничні витрати в довготерміновому періоді (на зростаючому відрізку) – формулою $MC = 3q - 10$. Якщо мінімальне значення довготермінових середніх витрат (LRAC) дорівнює 11, то який надлишок виробничих потужностей у цієї фірми?

8. Продукція на ринку виробляється трьома фірмами з такими функціями пропозиції: $Q_1 = 2P - 6$; $Q_2 = 3P - 15$; $Q_3 = 5P$. Необхідно визначити галузеву еластичність пропозиції за ціною, якщо відомо, що ціна на ринку дорівнює 4,5 грош. од.

9. Еластичність у точці попиту за доходом на чіпси становить 2. Дохід споживача збільшився на 2%. На скільки відсотків (за інших рівних умов) змінилася частка видат на чіпси в загальному доході споживача?

10. Попит на продукцію монополістичного конкурента описується рівнянням $Q = 40 - 2P$, функція граничних витрат має вигляд $MC = 3Q - 10$. Визначте величину надлишкових виробничих потужностей фірми в одиницях випуску, якщо мінімальні довгострокові середні витрати становлять 35 грн

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІНИ

«Політекономія»

1. Політична економія: Підручник За заг. ред. С.І.Юрія К.: Кондор, 2018. 604 с.
2. Словник фінансово-правових термінів / [Антипов В.І., Білецька Г.М., Воронова Л.К. та ін.]; За заг. ред. Л.К.Воронової; Нац. акад. держ. податк. служби України. НДІ фін. права. Ірпінь, 2016. 343 с.
3. Баб'як М.Н., Пешенкова Л.А., Рибчук А.В. Економічна теорія: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 208 с.
4. Базилінська О.Я. Макроекономіка: навч.посіб. 2-ге вид., випр. К.: Центр учбової літератури, 2019. 442 с.
5. Варналій З. С. Основи підприємництва: Навч. посіб. 2-ге вид., випр. і доп. К.: Знання-Прес, 2013. 286 с.
6. Мочерний С.В. Політекономія: Посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Видавничий центр «Академія», 2014. 592 с.
7. Мочерний С. В., Устенко О. А., Чеботар С. І . Основи підприємницької діяльності: Посібник. К.: Академія, 2012. 280 с.
8. Мочерний С.В. Основи економічної теорії: навч. посібник/ С.В. Мочерний, О.А.Устенко.-3-тє вид., стер. К.: Академія, 2016. 502 с.
9. Орехівський Г.А. Тестово-словниковий практикум з економічної теорії: Навчальний посібник. К.: Каравела, 2017 216 с.
10. Основи економічних знань: Навч. посібник. А.С. Гальчинський та ін. 2-ге видання перероблене і доповнене. К.: Вища школа, 2012.-543 с.
11. Політекономія: Навчальний посібник. Мельник Л.Ю., Корецький М.Х., Огаренко В.М. та інш./Під заг. ред. заслуж. працівника народної освіти України, д.е.н., проф.. Л.Ю. Мельника. К.: Центр навч. літератури, 2015.528 с.
12. Політекономія. Основи економічної теорії: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. В.О. Рибалкін та інш. К.: Видавничий центр «Академія», 2015. 352 с.
13. Політекономія. Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник/ За заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. Суми: ВТД «Університетська книга», 2016. 654 с.
14. Політична економія: Навч. посібник К.Т. Кривенко, В.Є. Савчук, О.О.Беляєв та інші; за ред. д.е.н., проф. К.Т.Кривенка. К.: КНЕУ, 2018 508 с.

«Макроекономіка»

Основні нормативні акти:

1. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: закон України від 11.09.2003 р. № 1160-IV //

<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>

Підручники:

1. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник. За ред. С.Панчишина, і П.Острове́рха. Книга 2. Київ. Знання. 2010. 440с.
2. Базилевич В.Д., Базилевич К.С., Баластрик Л.О. Макроекономіка: Підручник / За ред. В.Д. Базилевича. Київ. Знання. 2005.
3. Радіонова І. Макроекономіка та економічна політика. Київ. Таксон. 2006. 328 с.
4. Радіонова І.Ф. Макроекономіка: Теорія та політика. Підручник. Київ. Таксон. 2011. 348 с.
5. С.М. Панчишин , П.І. Острове́рх, І.В.Грабинська та ін.; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Острове́рха. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: підручник : у 2 кн. 3-тє вид., виправл. та доп. Львів. Апріор. 2017. Кн.1: Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. 567с.
6. Савченко А.Е. Макроекономіка: Підручник. 2-ге вид., без змін. Київ. КНЕУ. 2013. 448с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Базилінська О.Я. Макроекономіка: Навч. посіб. Київ. Центр навчальної літератури. 2005.
2. Башнянин Г.І., Медведчук С.В., Шевчук Є.С. Політична економія. Навчальний посібник. За ред. д.е.н., проф. Г.І.Башняного. Львів. «Новий світ-2000». 2012. 480с.
3. Белецький В.М., Бакуменко В.Д. Моделювання макроекономічних процесів. Київ. Вид-во УАДУ. 2008. 445 с.
4. Бурда М., Виполош Ч. Макроекономіка: Європейський контекст. Київ. 2008. 258 с.
5. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості. Навч. посіб. Київ. КНЕУ 2013. 252 с.
6. Гупала О.Г. Макроекономіка: Навч. Посібник. Київ. «Хай-Тек Прес», 2010.
7. Задоя А.А., Петруня Ю.Е. Макроекономика: Учебник. Київ. Знання. 2014. 368 с.
8. Круш П.В., Тульчинська С.О. Макроекономіка: навч. посібник для студ. внз. Київ. Центр навч. л-ри. 2005. 398 с.
9. Кулішов В.В. Макроекономіка: основи теорії і практикум. Навчальний посібник. Львів. “Магнолія плюс” 2005.
10. Кучерявенко І.А. Макроекономіка: Практикум: Навч. посіб. Київ. Вікар, 2003.
11. Макроекономіка. Навчальний посіб. / За ред. М. Л. Данилович-

Кропивницька, П. І. Стецюк, І. О. Тивончук ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". Львів. Вид-во Львів. Політехніки. 2014. 290 с.

12. Мочерний С.В., Мочерна Я.С. Політична економія. Навчальний посібник, - К.:Знання, 2007. - 684с.

13. Політична економія. Навчальний посібник. / За ред. В.О. Рибалкіна.- Київ: «Академвидав». 2014. - 671с.

14. С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Лукіна. Мікроекономіка і макроекономіка. Підручн. Для студ. екон. спец, заклад, освіти: у 2 ч. За заг ред. С. Будаговської. Київ. Видавництво Соломії Павличко «Основи».2011.

15. С. М. Панчишин Макроекономіка: Методичні поради та плани практичних занять для студентів економічного факультету освітньої програми «Міжнародна економіка». Вид. 10-е, перероб. та доп. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 2020. с. 118.

16. Савченко А.Г. Макроекономіка: Навч.-метод. посібник для самост. вивчення. дисц. Київ.КНЕУ, 2011.

Монографії та інші наукові видання:

1. Воротін В.Є. Макроекономічне регулювання в умовах глобальних трансформацій. Монографія. Київ. Вид-во УАДУ. 2002. 392 с.

2. Ефективність управління в процесі реформування: макро– та мікроекономічний аспекти: кол. монографія / І.Ф. Радіонова, О.П. Тищенко та ін.; за наук. ред. проф. І.Ф. Радіонової. Київ.ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»». 2012. 364 с.

3. Жданов В.І. Регулювання монетарних показників: сучасна теорія і практика: Монографія / В.І. Жданов. Київ. КНЕУ, 2006. 264 с.

4. Завадовська Ю. Ю., Філяк М. С. Міграційні потоки населення у період кризи: вплив на соціально-економічний розвиток у регіонах України монографія. Львів. Сорока Т. Б. 2016. 163 с.

5. Макроекономічне моделювання та короткострокове прогнозування: Монографія / За ред. Крючкової І.В. Харків. Форт. 2000. 336 с.

6. Малий І.Й. Інституційні трансформації соціально–економічної системи України: монографія / А.А. Гриценко, І.Й. Малий та ін. Київ. ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». 2015.

7. Малий І.Й. Макрорегулювання фінансового сектору : монографія / І.Й. Малий, Т.О. Королук. Київ. КНЕУ. 2015. 304 с.

8. Фісуненко Н.О., Чириченко Ю.В. Теоретико-методичні засади формування ринку інвестиційних ресурсів в галузі будівництва. Management of modern socio-economic systems. Collective monograph / edited by J. Žukovskis, K. Shaposhnikov. Lithuania: Aleksandras stulginskis university, 2017. Vol. 1. P. 178-196.

Інші джерела:

1. N. Fisunen, Chirichenko Y. Marketing determinants of the development of the investment market: innovations in the assessment of demand and supply (case study for the construction industry). *Marketing and Management of Innovations*. Sumy, Issue 3, 2018. P. 81-94
2. Вдовіна Г.О. Аналіз ринку праці: пропозиція та попит на неї. Львів. Вид. ЛНУ імені Івана Франка. 2011. 145 с.
3. Гальперин В.М., Гребенщиков П.И., Леусский А.И., Тарасевич Л.Е. *Макроэкономика*. СПб. 2004. 369 с.
4. Дідур С.В. Чинники досягнення макроекономічної рівноваги. Тенденції і пропорції розвитку економіки України. Київ. НДЕІ. 2005. с.162 -168.
5. Дороніна О. А., Мазур Г. Ф., Климчук О. В., Якимова Н. С. Значення соціально-демографічного прогнозування в реалізації стратегії економічного розвитку. *Економіка та держава*. 2021. № 3. С. 14–17.
6. *Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку* / За ред. В. М. Гейця. Київ. Фенікс. 2003. 960 с.
7. Карпенко Г.В. Аналіз основних факторів інфляції в Україні. *Фінанси України*. 2008. №11. с.29–40.
8. Міщенко В.І. В.А. Нідзельська, А.П. Кулінець, С.О. Шульга. Гнучкий режим курсоутворення: етапи запровадження та можливі наслідки для економічного розвитку України: Науково–аналітичні матеріали. Випуск 15. Київ. Національний банк України. Центр наукових досліджень. 2010. 124 с.
9. Павленко Н. В., Виганяйло С. М., Пилипенко Н. М. Детінізація економіки України як чинник економічного зростання. *Економіка та держава*. 2021. № 7. С. 21
10. Піскова Ж.В. Формування системи показників фіскальної ефективності податків: теорія і практика. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Економіка»*: зб. наук. пр. / Ред. кол.: Черничко Т. В. (гол. ред.) та ін. укачево: Вид-во МДУ, 2016. Випуск 2(6). С. 174 – 180.
11. Пустовойт О. Ефективність моделі розвитку внутрішнього ринку України. *Економіка України*. 2010..№ 5. С.24-27.
12. Соколовська Л. Економічна функція держави та особливості її виконання в Україні. *Економіка України*. 2011. №3. С. 20-33.
13. Трудова міграція населення України: соціально-психологічні механізми : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.05 / Блинова Олена Євгенівна ; Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника. Івано-Франківськ. 2011. 503 с.
14. У. Я. Садова. Українська трудова міграція й майбутнє сфери праці: соціально-економічний, геопросторовий, інституційний вимір. За ред. У. Я. Садової. *Міжнар. орг. праці [та ін.]*. Львів. 2020. 136 с.

15. Федик М. В. Макроекономічні наслідки впливу пандемії covid-19 на світову економіку. Економіка та держава. 2021. № 7. С. 40–46.

16. Фісуненко Н. О. Важливість інвестиційних ресурсів для забезпечення економічної безпеки країни. Економічна та інформаційна безпека: проблеми та перспективи. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (м. Дніпро, 27 квітня 2018 р). Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2018. С. 237-242.

17. Фісуненко Н. О. Сутність та роль інвестиційних ресурсів в розвитку національної економіки. Економічний розвиток держави, регіонів підприємств і підприємництва: проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. (м. Запоріжжя, 6 травня 2017 р.). Запоріжжя: Запорізька державна інженерна академія. 2017. С.38-41.

18. Черевиков Є.Л. Сучасна практика моделювання функції приватного споживання. Економіка і прогнозування. 2009. №2. с.110–118.

19. Якимчук І. М. Державний фінансовий контроль в Україні та перспективні напрями його вдосконалення. Економіка та держава. 2021. № 7. С. 34–39.

Інтернет-ресурси:

1. Бюджетний кодекс України: Закон, Кодекс від 08.07.2010 № 2456–VI [Електронний ресурс] // База даних «Законодавство України». ВР України – URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456–17>

2. Всі новини економіки та фінансів: URL: www.ukr.net/ua/news/jekonomika

3. Державна податкова служба України URL: www.sta.gov.ua/

4. Державний комітет статистики України: URL: www.ukrstat.gov.ua/

5. Индексы и статистика URL: www.cbonds.info/ru/rus/index

6. Ліга Бізнес Інформ URL: www.liga.net/

7. Лук'яненко І.Г. Емпірична оцінка функції приватного споживання для України / І.Г. Лук'яненко, Г.Є. Могиляс. Наукові записки. Т. 21: Економічні науки. Київ. 2003. URL: www.library.ukma

8. Міністерство фінансів України URL: www.minfin.gov.ua/

9. Нормативні акти України: URL: [//www.nau.kiev.ua/](http://www.nau.kiev.ua/)

10. Рахункова палата України URL: [//www.ac-rada.gov.ua/](http://www.ac-rada.gov.ua/)

11. Урядовий портал: URL: www.kmu.gov.ua/

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ДИСЦИПЛІНИ

«Мікроекономіка»

1. Мікроекономіка: підручник / уклад. В. М. Лич, П. М. Куліков, Б. Е. Головащ, В. В. Гончаров. Київ, 2018. 96 с.

2. Мікроекономіка : підручник / ред. В. Д. Базилевич. – 2-ге вид., переробл. і доп. – К. : Знання, 2008. – 679 с. (Серія «Класичний університетський підручник» / Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка).

3. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Підручник: У 2 кн. / [С.М. Панчишин, П.І. Острроверх, В.Б. Буняк та ін.]; за ред. С.М. Панчишина, П.І. Острроверха. Кн. 2: Мікроекономіка. 2-ге вид., виправл. і доповн. – К. : Знання, 2014. 390 с.

Навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Оверченко В. І., Мажак З. М., Софій М. І. Мікроекономіка: навч. посіб. / за наук. ред. О. Л. Ануфрієвої. Івано-Франківськ, 2015. 348 с

2. Кравченко О.А. Мікроекономіка: теоретичні основи: навчальний посібник / О.А. Кравченко; Міністерство освіти, науки, молоді та спорту України, Одеський національний політехнічний університет. Одеса: В.В. Букаєв, 2013. 134 с.: іл. 7

3. Кравчук Ю.Б. Мікроекономіка: навч. посіб. Харків, 2016. 133 с.

4. Мікроекономіка і макроекономіка (теоретичні основи і навчальний тренінг): навч. посіб. для студ. галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» денної та заочної форм навчання / Л.В.Проданова, О.О.Фоміна Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2015.

Монографії та інші наукові видання:

1. Мікроекономіка: Конспект лекцій. / Уклад. В. Є. Болгов. – Донецьк, 2010 р. 164 с. Електронний режим доступу: <http://5fan.ru/wievjob.php?id=47918>

Інші джерела:

1. McConnell C.R. Economics. Principles, Problems, and Policies / C.R.McConnell, S.L.Brue, Flynn S.M. – 18th ed. – New York etc.: McGraw-Hill / Irwin, 2009. 785 p.

2. Pindyck R. S. Microeconomics / R. S. Pindyck, D. L. Rubinfeld. – 8th ed. – Pearson education Inc. Boston et al., 2013. 743 p.

3. Akerlof G. The Market for Lemons: Quantity Uncertainty and the Market Mechanism / G.Akerlof // The Quarterly Journal of Economics. – 1970. – Vol. 84, № 1. – P. 488–500.

4. Goldfarb A. Digital economics / A. Goldfarb, C. Tucker // 2017. 89 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nber.org/papers/w23684>

5. Zingales L. Towards a Political Theory of the Firm / L. Zingales // Journal of Economic Perspectives. 2017. Vol. 31, № 3. P. 113–130.

Інтернет-ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс].- Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

2. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.minfin.gov.ua>

3. Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>

4. Офіційний сайт Міністерства праці та соціальної політики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.minpraci.gov.ua>

7. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО СКЛАДАННЯ КОМПЛЕКСНОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Атестація осіб, які здобувають освітній ступінь бакалавра чи магістра здійснюється екзаменаційною комісією (далі – ЕК).

2. Завданнями ЕК є:

- комплексна перевірка науково-теоретичної та практичної підготовки випускників з метою встановлення відповідності засвоєних ЗВО рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти та/або освітній програмі зі спеціальності;

- прийняття рішення щодо присвоєння випускникам відповідної кваліфікації, видачі дипломів (дипломів з відзнакою) державного зразка про здобуття освіти за відповідним освітнім ступенем або відмови у їх видачі (з необхідною аргументацією);

- внесення пропозицій щодо вдосконалення освітнього процесу і підвищення якості підготовки фахівців в університеті.

3. Університет на підставі рішення ЕК присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.

4. Форма проведення атестаційного екзамену (усно, письмово, комбіновано), порядок організації захисту кваліфікаційних робіт, а також критерії оцінювання визначаються випусковою кафедрою. У виняткових випадках за наявності непереборних обставин атестація може здійснюватися за допомогою технологій дистанційного навчання в синхронному та/або асинхронному режимі.

1. Проведення атестації (за очною формою) відбувається за умови присутності більше ніж половини складу ЕК.

2. Програма атестаційного екзамену визначається загальними та фаховими компетентностями випускників, які підлягають оцінюванню відповідно до освітньої (освітньо-професійної або освітньо-наукової) програми підготовки фахівця за спеціальністю (напрямом).

3. Програма атестаційного екзамену з певної навчальної дисципліни розробляється відповідною кафедрою, схвалюється науково-методичною радою університету та затверджуються проректором університету за напрямом не пізніше ніж за три місяці до проведення атестації.

4. ЗВО забезпечуються програмою атестаційного екзамену (комплексного атестаційного екзамену) не пізніше ніж за два місяці до проведення атестації. Програми атестаційних екзаменів оприлюднюються на сайті університету.

5. ЗВО, які виконали усі вимоги освітньої програми та навчальний план зі спеціальності, допускаються до атестації наказом ректора.

6. У випадку, якщо стандартом та/або освітньою програмою зі спеціальності передбачені декілька форм атестації, захисту кваліфікаційної роботи передуює атестаційний екзамен.